

*Чернега Віталій Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права
Київського національного університету
будівництва і архітектури (за сумісництвом)*

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У СФЕРІ БУДІВЕЛЬНОГО ТА МІСТОБУДІВНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розглядаючи історію та географію питання, слід відзначити, що нині в Україні підготовку фахівців у сфері будівельного та містобудівного права здійснюють у Київському національному університеті будівництва та архітектури. Для цього в згаданому закладі вищої освіти понад два роки тому при кафедрі політичних наук (нині випусковою є кафедра політичних наук і права КНУБА) було започатковано освітньо-професійну програму бакалаврського рівня «Будівельне та містобудівне право», що обумовлено запитом українського ринку праці на фахівців, які, серед іншого, спеціалізуються на правовому супродженні будівельної та містобудівної діяльності. Проблеми реформування системи вищої юридичної освіти, як наголошує Н. С. Кузнецова, мають розглядатися як найважливіші державні пріоритети, оскільки від їх своєчасного та ефективного вирішення залежить майбутнє нашого суспільного розвитку. «Всі негаразди правничого освітянського процесу віддзеркалюють загальні політичні, економічні і соціальні проблеми розвитку українського суспільства» [2, с. 168]. Сучасні підходи до вищої юридичної освіти (зокрема, і щодо підготовки фахівців у сфері будівельного та містобудівного права) мають сприяти подоланню тих негативних тенденцій, які призводять до втрати професіоналізму та послаблення ролі юриста в українському суспільстві. Водночас вкрай складно не солідаризуватися з думкою С. І. Шимон про те, що ми маємо гарантувати випускнику його конкурентоспроможність у сфері професійної діяльності, що можливо завдяки поєднанню таких складових освітнього

процесу: навчання знанням (1); вироблення навичок (2); виховання людських якостей (3) [3, с. 205].

Нині перед вищою юридичною освітою України поставлено архізадання – сформувати конкурентоспроможного правника, всебічно розвинену особистість, яка спроможна адаптуватися до умов, що постійно змінюються, та навчатися впродовж усього життя завдяки сформованому в процесі підготовки *юридичному мисленню* (курсив – В. Ч.). Адже, за виразним висловом знаного теоретика права, конституціоніста і цивіліста С. С. Алексєєва, «стрижнем професіоналізму і освіченості правника є його *юридичне мислення*, в основу якого покладено суворі та точні дані, зосереджені у загальній теорії права. Освоєння їх передбачає оволодіння вихідним юридичним понятійним апаратом, юридичною лексикою, правовими формулами, які, попри все інше, слугують необхідною сходинкою до розуміння логіки права, осягнення його глибини і «таємниць», його сенсу, його місії та призначення у житті людей»[1, с. 159]. Підготовка нової генерації юристів має здійснюватися із максимально можливим урахуванням як класичних, так і новітніх наукових досягнень публічного (насамперед – міжнародного права, конституційного і конституційного процесуального права, цивільного процесуального права, господарського процесуального права, адміністративного і адміністративного процесуального права) та приватного (передусім – цивільного) права, кримінальної юстиції, чинного законодавства та практики його застосування. Навчання має бути із практико-орієнтовним «забарвленням», чого вимагають потенційні роботодавці. Серед іншого, це може досягатися через: розв’язання різнорівневих за складністю юридичних кейсів (1); мозкові штурми (генерування ідей) (2); ділові ігри, зокрема: імітації судового (конституційного, цивільного, господарського, адміністративного, кримінального) процесу; або, приміром, модельні засідання органів корпоративного управління тощо (3); виступи на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах за юридичною тематикою (проблематикою) тощо (4).

Водночас значна увага має надаватися індивідуально-консультативній роботі науково-педагогічних працівників із здобувачами вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», в т.ч. майбутніми фахівцями у сфері

будівельного та містобудівного права. Крім того, не має бути декларативним проходження виробничої практики, тобто відступ від суто «формальних» до «реальних» підходів у цьому питанні. Щороку має розширюватися співпраця із підприємствами, установами, організаціями – базами юридичної практики. Студентство має проходити юридичну практику в провідних організаціях міста Києва та інших регіонів України: в судах, управліннях юстиції, в інших органах державної та місцевої влади, підприємницьких товариствах, юридичних компаніях, адвокатських бюро тощо. Якісному наповненню відповідних освітньо-професійних програм відповідного рівня сприятиме запровадження та (або) вдосконалення унікальних правознавчих спецкурсів, які сприятимуть формуванню і розвитку навичок – розв’язувати юридичні кейси, в т.ч. в сфері будівельного та містобудівного права. Серед номенклатури навчальних дисциплін перспективним видається фігурування низки спецкурсів, зокрема: розвиток законодавства України про будівельну та містобудівну діяльність (1); правові основи ліцензування будівництва об’єктів із середніми та значними наслідками (2); правове регулювання будівельного підряду і капітального будівництва (3); правове забезпечення у сфері надання будівельної продукції на ринку (4); правове забезпечення містобудівної діяльності (5); відповідальність за порушення будівельного та містобудівного законодавства (6); методика вирішення казусів у сфері будівельного та містобудівного права (7).

Список використаних джерел та літератури:

1. Алексеев С. С. *Право: азбука – теория – философия. Опыт комплексного исследования*: монографія. Москва: Статут, 1999. 712 с.
2. Кузнецова Н. С. *Забезпечення якісної практичної підготовки студентів-юристів – невід’ємна складова реформування юридичної освіти.*) / за заг. ред. Р. О. Стефанчука. Київ: АртЕк, 2019. С. 168-178.
3. Шимон С. І. Цілі вищої юридичної освіти та дидактичні принципи цивілістичних дисциплін. *Десяті юридичні читання. Юридична освіта і наука в Україні: традиції та новації*: матер. Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 15-16 травня 2014 р.). Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. С. 205-208.